

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Laajavuoren toimintayksikkö

Opetuslautakunta 20.1.2014

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	2
	2.1 Arvolähtökohdat	2
	2.2 Toiminta-ajatus	3
	2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	4
3	Yhteistyö perheiden kanssa, kasvatuskumppanuus	5
4	Työ lasten parissa	6
	4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	6
	4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	7
	4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus	9
	4.4 Leikki ja oppimisympäristö	10
	4.5 Uskonto- ja katsomuskasvatus	12
	4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	13
	4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki.....	13
	4.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen.....	15
	4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	16
	4.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	17
	4.8.1 Esiopetuksen järjestäminen	17
	4.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	19
5	Hyvinvointityö ja oppilashuolto	20
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	21
7	Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	22
	7.1 Yhteistyötahot	22
	7.1.1 Lasten kehitystä, kasvatusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit.....	22
	7.1.2 Esiopetuksesta kouluun.....	23

1 Johdanto

Laajavuoren päivähoidon toimintayksikkö sijaitsee Vantaan Martinlaaksossa. Martinlaakso on hyvien kulkuyhteyksien varrella oleva kerrostalolähiö, joka on pääosin rakennettu 1970-luvulla. Suuret asunnot ovat aina houkutelleet tänne runsaasti lapsiperheitä. Nykyään alueella asuu paljon maahanmuuttajaperheitä ja alkuperäisiä jo eläkeiän saavuttaneita Martinlaaksolaisia ja heidän perheellistyneitä lapsiaan.

Laajavuoren Päiväkoti on vuosien myötä laajentunut kolmen ryhmän päiväkodista neljässä eri pisteessä toimivaksi yksiköksi, jossa on yhteensä kahdeksan lapsiryhmää. Laajavuoren toimintayksikköön kuuluvat nykyään Laajavuoren ja Martintuvan päiväkodit, Martinkeskiksen tila ja esiopetusryhmä Esikot joka toimii Martinlaakson koulun tiloissa.

Toimintayksikössämme tarjotaan päivähoitoa, sekä valmistavaa- ja esiopetusta. Monikulttuuristen perheiden lisääntyminen 1990-luvulta lähtien on muokannut painopisteeksemme kuvien ja viittomien käytön, selkeän oppimisympäristön luomisen ja Suomi toisena kielenä eli S2 opetuksen. Myös pienryhmätyöskentely on ollut pitkään vakiintunut käytäntö. Jotta yksilöllistä tukea tarvitsevat lapset pystyittäisiin huomioimaan tehokkaammin, on pienryhmiä räätälöity entisestään.

Laajavuoren toimintayksikön edellinen Varhaiskasvatuksen opetus- ja oppimissuunnitelma oli laadittu vuonna 2005 ja siihen oli vain lisätty päivityksiä myöhemmin, joten uuden varhaiskasvatussuunnitelman tekeminen oli nyt tarpeellista. Uutta suunnitelmaa luodessamme käytimme tarjottua työkalupakkia, josta olikin suurta apua eri teemojen käsittelyssä. Perustimme Vasu-työryhmän, jossa oli edustaja jokaisesta yksikkömme kahdeksasta tiimistä sekä päiväkodin johtaja. Työryhmä kokoontui säännöllisesti, jakoi kokoontumisissa yhteisesti sovitut tehtävät tiimeille pohdittavaksi ja näin jokaisen mielipide tuli kuulluksi. Tiimit antoivat vastauksensa kirjallisesti ja näiden tuotosten pohjalta muodostui tämä Laajavuoren toimintayksikön VASU.

Toivomme, että tämä Laajavuoren VASU avaa yksikkömme arvomaailmaa ja kasvatusnäkemystämme lukijalle. Tämän VASU:n välityksellä haluamme tuoda esille lapsen osallisuuden ja lapsinäkökulman tärkeyttä kaikessa toiminnassamme. Kasvatuskumppanuus vanhempien ja päiväkodin välillä on työskentelymme perusta, sen merkityksen halusimme myös tuoda tässä työssä esille.

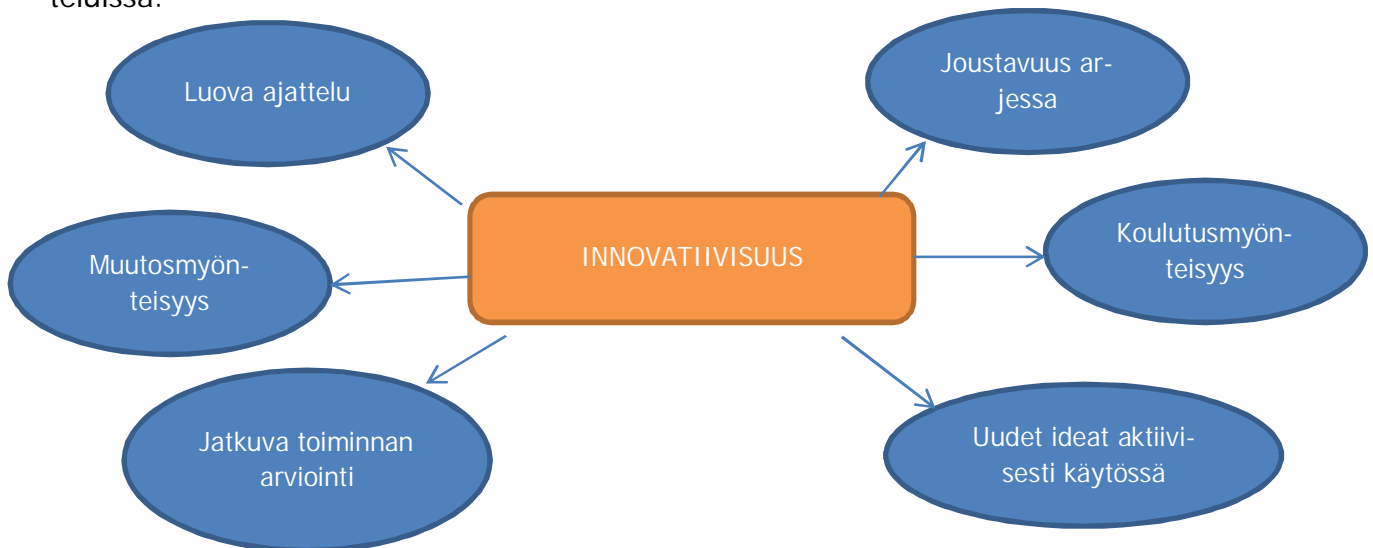
Päivähoidossa toteutettavaa varhaiskasvatusta ohjaavat valtakunnalliset ja kunnalliset asiakirjat; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 ja Vantaan Varhaiskasvatussuunnitelma 2012 ja Vantaan esiopetussuunnitelma 2011.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

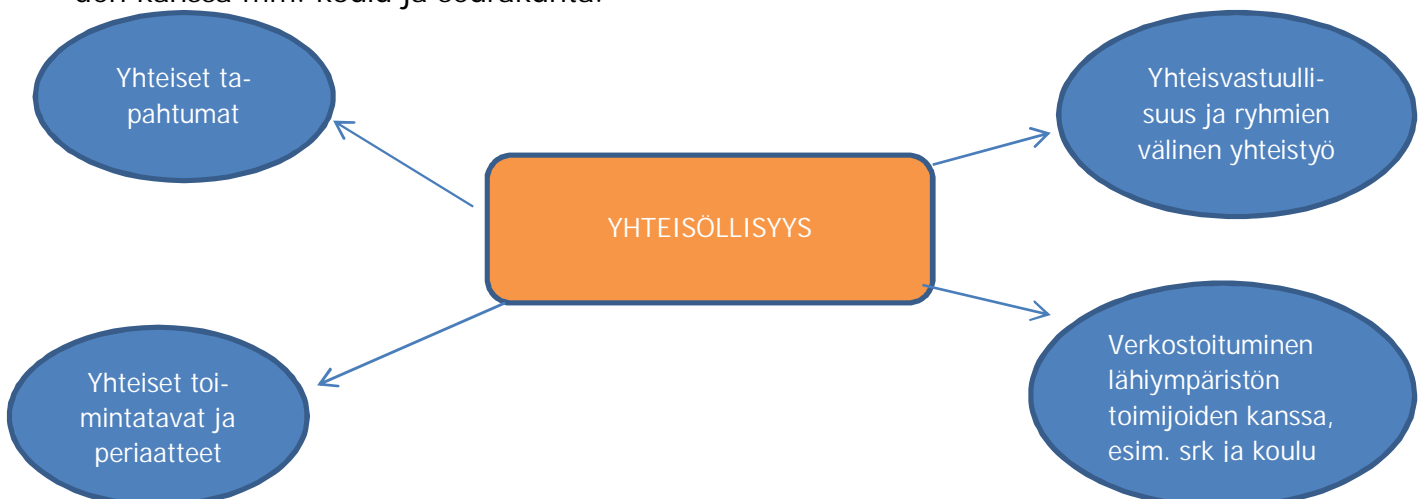
2.1 Arvolähtökohdat

Laajavuoren päivähoitoyksikön tarjoama varhaiskasvatus pohjautuu Vantaan kaupungin yhteisiin arvoihin ja yksikössämme yhteisesti mietittyihin omiin arvoihimme.

Innovatiivisuus näkyy yksikössämme olemassa olevien resurssien hyödyntämisessä. Toimintaa kehitetään ja arvioidaan jatkuvasti. Olemme valmiita kokeilemaan uutta, ja tarpeen mukaan muuttamaan ja muokkaamaan arjenkin toimintatapojamme. Arviointia ja kehittämistä tapahtuu jatkuvasti erilaisissa palaverissa ja vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa.

Yhteisöllisyys näkyy sitoutumisessamme aitoon, elävään kasvatuskumppanuuteen vanhempien kanssa. Pidämme tärkeänä yhteisesti sovittuja, selkeitä toimintaperiaatteita ja kaikkien niihin sitoutumista. Järjestämme perheille suunnattuja yhteisiä tapahtumia, joissa vanhemmat voivat tutustua toisiinsa. Lisäksi teemme yhteistyötä lähialueen eri toimijoiden kanssa mm. koulu ja seurakunta.

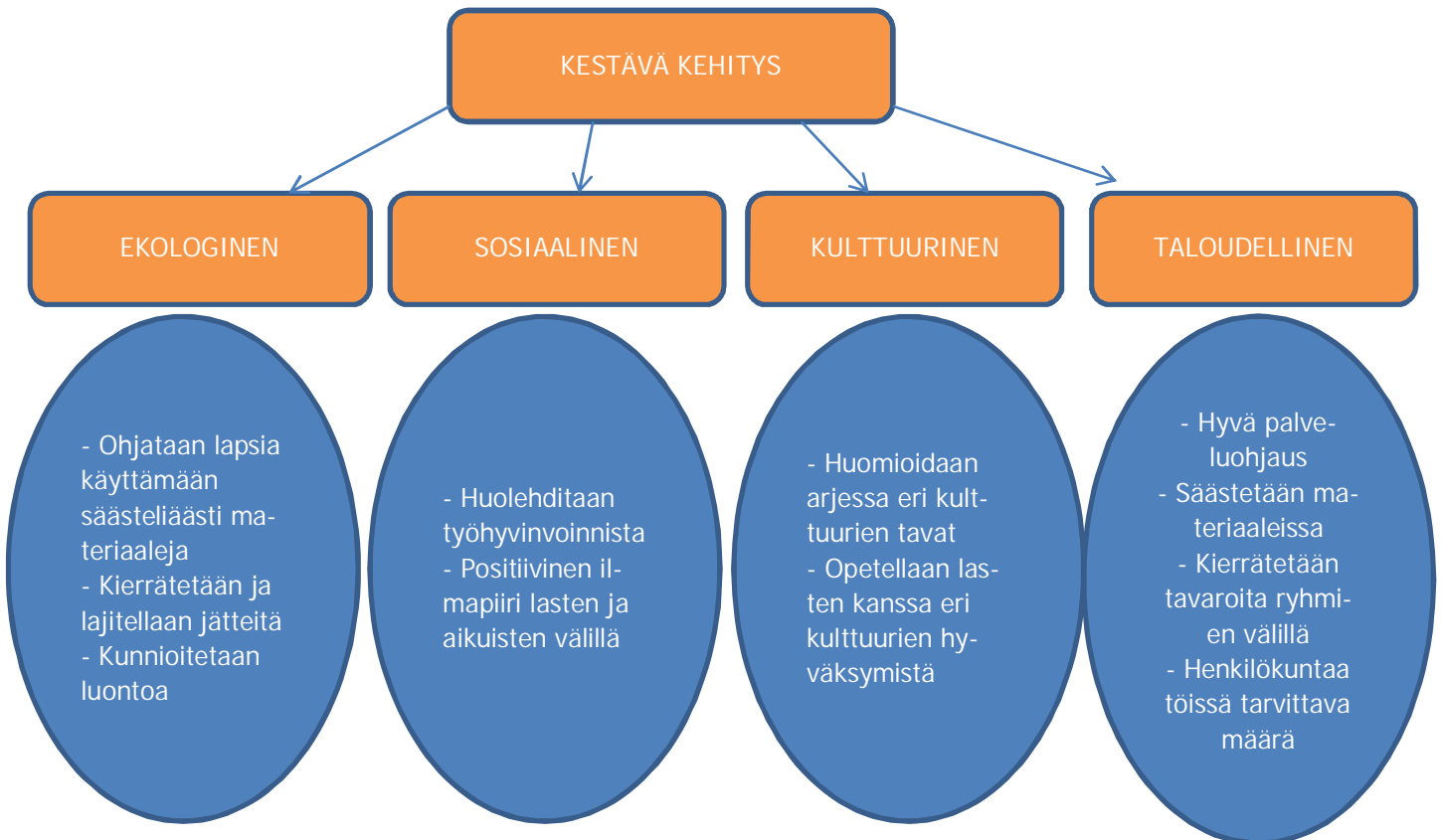

Kestävä kehitys kulttuurisessa viitekehyksessä näkyy yksikössämme aitona monimuotoisuutena, sekä perheissä että henkilökunnassa on paljon monikulttuurisuutta. Hyväksymme erilaisuuden ja olemme suvaitsevaisia toisiamme kohtaan.

Sosiaalisessa viitekehyksessä kestävä kehitys näkyy yhteisenä pyrkimyksenä hyvinvoivan työyhteisön luomiseen, avoimeen ja arvostavaan vuorovaikutukseen.

Ekologisessa ja taloudellisessa viitekehyksessä kestävä kehitys näkyy arjessa toimivassa ympäristötietoisuudessa ja ekologisissa toimintatavoissa. Toimiessamme ekologisesti, toimimme myös taloudellisesti. Otamme talouden huomioon suunnitelmissamme, pyrimme olemassa olevien resurssien (materiaalit, henkilökuntaresurssi) mahdollisimman järkevään hyödyntämiseen.

2.2 Toiminta-ajatus

"Lasta ei kasvateta siksi, että hän olisi mahdollisimman mukava ja vaivaton (meille), vaan siksi, että hän terveenä ja väkeväenä voisi täyttää paikkansa ja löytää itsensä!"

Maria Jotuni

Laajavuoren päivähoitoyksikön kasvatuskäsityksen ja toiminta-ajatuksen lähtökohta on kunkin lapsen arvostaminen yksilönä, juuri sellaisena kuin hän on. Yksikkömme suurena

vahvuutena on täältä löytyvä monimuotoisuuden kirjo. Me kaikki olemme ainutkertaisia ja erilaisia, kaikilla meillä on oppimista toisiltamme. Haluamme kasvattaa täällä olevista lapsista hyvän itsetunnon omaavia ja oman ainutlaatuisuutensa tiedostavia yksilöitä.

Kaikki toiminta tulee olla lapsilähtöistä, juuri näiden hoidossamme olevien lasten tarpeita vastaavaa. Emme näe lapsuutta vain välivaiheena kohti aikuisuutta, vaan ainutkertaisena ja tärkeänä osana ihmiselämää, jolloin turvallisella ja lämpimällä kasvatustavalla luodaan vahva perusta, joka kantaa pitkälle elämässä.

2.3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

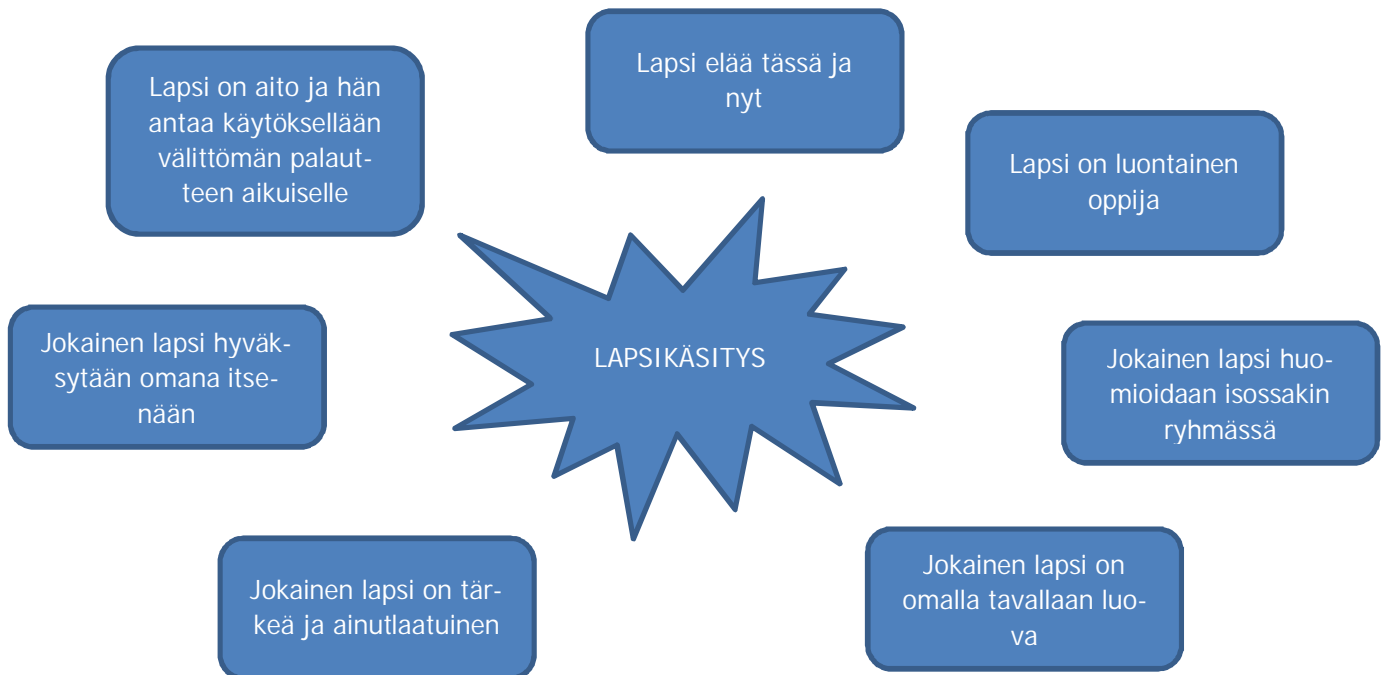
Kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja periaatteet. Aktiivinen itsearviointi suhteessa lapsiryhmään, vanhempiin sekä työtovereihin auttavat kasvattajaa kehittämään omaa toimintaansa erilaisten tilanteiden ja tarpeiden mukaiseksi. Itsearviointi mahdollistaa myös kasvattajan oman motivaation ja työn imun säilyttämisen. Myös säännöllinen kouluttautuminen tukee kasvattajan työtä ja antaa uusia ideoita.

Kasvattajan tehtävänä on tarjota lapsille tietoista ja tavoitteellista kasvatusta ja opetusta. Toiminta tulee olla suunniteltua ja lapsilähtöistä, jolloin kasvattaja on omien havaintojensa sekä lasten toiveita hyödyntäen asettanut toiminnalle tavoitteet. Lasta havainnoidessaan ja lasten mielenkiinnon kohteita kartoittaessaan kasvattajan on tärkeää dokumentoida ja kirjata havaintoja ylös. Toiminnassa ja opetuksessa on keskeistä se, että lasten mielenkiinnon kohteita hyödynnetään, lapset saavat onnistumisen kokemuksia sekä yksilöllistä ohjausta.

Lisäksi sitoutuminen työhön on tärkeä osa kasvattajuutta. Kasvattaja sitoutuu päivähoitoyksikön sekä oman tiimensä yhteisesti sovittuihin sääntöihin, sopimuksiin, kasvatuseriaatteisiin ja tavoitteisiin. Asetettuja tavoitteita on säännöllisesti arvioitava sekä muokattava tarvittaessa.

3 Yhteistyö perheiden kanssa, kasvatuskumppanuus

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä yhteistyötä eli kasvatuskumppanuutta, jotta perheen ja päiväkodin yhteisestä kasvatustehtävästä muodostuu lapsen kannalta mielekäs ja eheä kokonaisuus. Luottamuksellista suhdetta vanhempien ja kasvattajien välillä edistetään olemalla avoimessa vuorovaikutuksessa sekä kuuntelemalla ja kunnioittamalla perheen näkemyksiä. Päivittäin kerrotaan lapsen kuulumisista puolin ja toisin. Otetaan esiin myös huolta herättävät asiat ajoissa ja pohditaan yhdessä ratkaisuja. Yhteistyötä ja vanhempien osallisuutta tuetaan antamalla vanhemmille mahdollisuus tulla seuraamaan päiväkodin arkea ja ryhmän toimintaa. Lisäksi voidaan järjestää yhteisiä tapahtumia, joihin perheet halutessaan voivat osallistua.

Ennen kuin lapsi aloittaa päivähoiton, pidetään perheen kanssa aloituskeskustelu ja tutustumiskäyntejä. Lisäksi perhe täyttää Lapsi kotioloissa lomakkeen, joka käydään yhdessä läpi. Näin saadaan tietoa perheen odotuksista ja toiveista. On tärkeää tietää perheen kasvatuskäytännöistä, jotta hyvän yhteistyön käynnistäminen on mahdollista. Jokaiselle lapselle tehdään lisäksi yhdessä vanhempien kanssa varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelma, jota arvioidaan säännöllisesti ja aina tarvittaessa. Jos lapsi vaihtaa ryhmää tai päiväkotia, tiedot lapsesta uuteen ryhmään siirretään yhdessä vanhempien kanssa.

4 Työ lasten parissa

4.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Varmistaaksemme, että jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja kuulluksi päivittäin toimimme pienryhmissä päivittäin mahdollisimman paljon. Pienryhmäjoissa otamme huomioon jokaisen lapsen luonteenpiirteet, jotta ujoimmatkin lapset uskaltavat vuorovaikutukseen. Kasvattajan säännöllisen havainnoinnin avulla lasten yksilölliset piirteet ja tarpeet tulevat huomioiduksi. Kannustamme ja rohkaisemme lapsia avoimeen vuorovaikutukseen, jokaisen lapsen ominaisella tavalla. Kasvattaja myös huolehtii, että ryhmän ilmapiiri on vuorovaikutukseen kannustava, osallistava ja kaikki huomioonottava.

Kun kasvattaja kohtaa lapsen päivittäisissä tilanteissa, hän on aidosti läsnä tilanteessa. Hän on katsekontaktissa lapsen kanssa, lapsen tasolla ja käyttää vuorovaikutuksen tukena ilmeitä, eleitä, äänenpainoa ja kosketusta. Läsnä oleva kasvattaja reagoi lapsen kontak-

tialoitteeseen, antaa positiivista palautetta ja puuttuu tarvittaessa ei-toivottuun käytökseen tilanteen vaatimalla tavalla, esimerkiksi sanoittamalla tilannetta sekä miettimällä vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Eryteisesti silloin, kun ryh-

mässä on lapsia, joilla on haasteita vuorovaikutuksessa, puheen tukena voidaan käyttää korvaavia kommunikaatiomenetelmiä. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset kuvat (esimerkiksi tunnekuvat, kuvat päivä-ohjelmasta, vaatekuvat) sekä tukiviittomat. Lisäksi on tärkeää, että ohjeita ja neuvoja antaessaan kasvattaja puhuu selkeästi ja riittävän lyhyillä lauseilla sekä nimeää asioita/esineitä mahdollisimman paljon.

Päivittäiset rutiinit, kasvattajan johdonmukainen ja rauhallinen tapa toimia sekä virikkeellinen ympäristö tukevat lapsen kielellistä kehitystä ja kannattelevat vuorovaikutusta. Arkirutiinien lomassa kuunnellaan lasta ja keskustellaan sekä annetaan syliä ja lämpöä. Jokainen perhe ja lapsi huomioidaan jo aamulla tulotilanteissa. Kasvattaja antaa omilla vuorovaikutustaidoillaan mallia lapsille. Kasvattajan ohjauksen ja mallin kautta lapset oppivat esimerkiksi odottamaan omaa puheenvuoroaan ja tilanteeseen sopivaa äänenkäyttöä.

4.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsen taito säädellä omaa toimintaansa kehittyy jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa hänen toimiessaan osana ryhmää. Yhteisöllisyys vahvistuu, kun lapsi saa apua ja tukea sitä tarvitessaan ja myös näkee, kuinka toisia autetaan. Kasvattajan tehtävä on tukea lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan, huolehtia siitä, ettei kukaan jää ulkopuolelle ja että kaikilla on hyväksyty ja turvallinen olo.

Ryhmässä kasvattaja huolehtii, että kaikilla lapsilla on leikkirauha ja ohjaa lasta tarvittaessa leikeissä sekä antaa mallia. Kasvattaja myös huomioi, että lapsille kuuluvat tavarat ovat lasten itsensä saatavilla, lapsentasolla. Leikki- ja oppimisympäristöä voidaan muokata lasten tarkoituspäriä paremmin vastaavaksi. Kun ryhmän ilmapiiri on avoin ja suvaitseva, lapset uskaltavat tuoda omat ajatuksensa sekä ideansa esiin ja ehdotella asioita. Mahdollisuksien mukaan lasten aloitteet toteutetaan käytännössä.

Lasten kanssa yhdessä pohditaan mikä ryhmässä on sallittua ja mikä ei. Mietitään yhdessä myös milloin on sopiva aika leikkiä ja hassutella. Sääntöjen perustana on lasten turvallisuus, nollatoleranssi kiusaamisessa, hyvät tavat sekä oikeudenmukaisuus. Turhia sääntöjä ja rajoituksia vältetään ja sääntöjä kerrataan tai uudistetaan aina tarvittaessa.

Ristiriitatilanteita selvitetessä kasvattajat ovat tasapuolisia kaikkia lapsia kohtaan. Yhteenkuuluvuuden tunne ja ryhmähenki vahvistuu, kun lapset huomaavat että kaikkia kohdellaan samalla tavalla. Ristiriitatilanteissa kasvattajan on hyvä puhua lasten kanssa tunteista, nimetä niitä ja harjoitella tunteiden ilmaisua. Samoin tilanteissa voidaan pohtia syyseuraus suhdetta ja pyydetään toiselta tarvittaessa anteeksi. Kasvattajat informoivat tilanteista myös lasten vanhempia.

Ristiriitatilanteita pyritään välttämään ennakoimalla tilanteita. Ennakoinnissa on tärkeää, että kasvattajat havainnoivat lapsiryhmää ja suunnittelevat etukäteen toimintaa. Kasvattajan on tärkeää ääneen huomioida lasten hyvä käytös. Kannustamalla ja kehumalla ryhmän ilmapiiri pysyy positiivisena.

4.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Lapsen päivärytmin tulisi olla kiireetön ja ennakoitavissa oleva. Tämä mahdollistuu, kun toiminta on etukäteen hyvin suunniteltua sekä tavoitteellista ja toiminta tapahtuu pienryhmissä. Ryhmät tekevät etukäteen päivä-viikko- ja kuukausisuunnitelmat, jotka kannattelevat toimintaa ja joissa on huomioitu kunkin ryhmän erilaiset tarpeet. Lisäksi päivittäisessä arjessa on tärkeää huomioida jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet sekä vireystila. Suunnitelmia täytyy voida muuttaa tarpeen niin vaatiessa: tilanne on tärkeämpi kuin suunnitelma.

Kiireettömän ilmapiirin luomisessa kasvattajan antama malli on avainasemassa. Kasvattajan rauhallinen toiminta auttaa myös lapsia toimimaan rauhallisesti. Kun toiminta toteutetaan pienryhmissä, tilanteet ovat rauhallisempia, kun lapsia ja melua on vähemmän. Tilanteisiin täytyy myös varata riittävästi aikaa, jottei kiirettä synny ajanpuutteen vuoksi. Pienryhmissä kasvattajalla

on myös enemmän aikaa kohdata jokainen lapsi yksilöllisesti, ohjata omatoimisuuteen sekä auttaa tarvittaessa. Omatoimisuuteen harjoitellaan pikkuhiljaa ja keskustellaan vanhempien kanssa, miten kotona tuetaan lapsen omatoimisuutta. Kannustetaan ja rohkaistaan lasta yrittämään itse ja kehuetaan onnistumisista.

Säännöllinen päiväohjelma ja tutut rutiinit luovat lapsille turvallisuuden tunteen ja tulevia tapahtumia on helpompi ennakoida. Tämä mahdollistuu, kun tietyt päivän askareet toteutetaan samalla tavalla, esimerkiksi ruokailutilanteet, pukemis- ja riisumistilanteet ja lepo hetket. Tilanteiden ennakoimista lapsille helpottaa myös, kun päiväohjelma on käyty yhdessä kasvattajan kanssa läpi esimerkiksi kuvien avulla. Usein päiväohjelma onkin ryhmässä lasten nähtävillä kuvitettuna.

Toiminnassa ja tilanteista toiseen siirryttäessä kasvattajat huomioivat lasten vireystilan. Kuunnellaan lasta, havainnoidaan ja ollaan aidosti läsnä, jotta nähdään milloin jokin toiminta on liian kuormittavaa lapselle. Suunniteltu toiminta on pohjana, mutta toiminnassa joustetaan lasten jaksamisen mukaan. Päivittäisissä toiminnoissa keskittymistä vaativat ja vapaampi toiminta vuorottelevat, jotta mahdollistetaan lasten parempi jaksaminen ja mo-

tivoituminen. Motivoituneina ja hyvässä vireystilassa lapset kokevat oppimisen iloa ja saavat onnistumisen kokemuksia.

4.4 Leikki ja oppimisympäristö

Lapsi on synnynnäisesti utelias, hän haluaa oppia uutta ja toistaa asioita. Leikin kautta tapahtuva oppiminen on lapselle ominainen tapa oppia. Lapset leikkivät leikkimisen itsensä vuoksi ja parhaimmillaan se tuottaa heille syvää tyydytystä. Kasvattajat antavat leikkiville lapsille vapautta, mutta onnistunut leikki vaatii usein myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta.

Kasvattajan tulee myös huolehtia, että lasten leikki- ja oppimisympäristö on innostava, virikkeellinen ja turvallinen. Ympäristön tulee olla myös muunneltava tarpeiden mukaiseksi ja lapsilla mahdollisuudet itse rakentaa ja kehittää leikkiä.

Kasvattajat tukevat leikin edellytyksiä huomioimalla lasten toiveet leikkitiloissa ja välineissä sekä ryhmä-

jaoissa. Lasten annetaan itse valita leikkejä ja leikkikavereita. Toisinaan lapset tarvitsevat kasvattajan tukea päästäkseen leikin alkuun tai löytääkseen sopivan leikkikaverin.

Esiopetuksessa lapset toimivat myös paljon kasvattajien määrittelemissä pareissa ja pienryhmissä, jotta sosiaaliset taidot kohdata ja työskennellä erilaisten persoonallisuuksien kanssa kehittyisivät ennen kouluun menoa. Kasvattajan on erittäin tärkeää havainnoida lasten leikkiä, jotta hän osaa tarvittaessa tukea ja ohjata lapsia erilaisissa tilanteissa.

Leikkikartta, jossa leikit näkyvät kuvin, helpottaa lapsia leikkien monipuolisessa valitsemisessa sekä yhteen leikkiin keskittymistä. Toiminnassa pyritään siihen, ettei leikkejä tarvitse lopettaa kesken. Kun leikkiaika on päättymässä, kasvattaja ennakoii asian lapsille hyvissä ajoin. Samaa leikkiä voi myös jatkaa toisena ajankohtana. Turvataksaan kaikille leikki- rauhan, kasvattaja huomioi että leikkiryhmät eivät ole liian isoja ja ettei yhdessä tilassa ole liikaa lapsia leikkimässä.

Toimintaa suunniteltaessa leikille varataan riittävästi aikaa, se on luonteva osa arkea. Myös suunniteltu toiminta on leikinomaista (esim. laulutuokiot, jumpat), koska leikki on keskeinen oppimista edistävä toimintamuoto. Kasvattaja havainnoi ryhmän tarpeita ja käyttää erilaisia leikkejä tukeakseen ryhmää. Tällaisia leikkejä voivat esimerkiksi olla erilaiset tutustumis- ja vuorovaikutusleikit. Lisäksi ryhmissä pidetään erikseen lelupäiviä, leikkipäiviä sekä leikkiviikkoja, jolloin voidaan kasvattajan tuella luoda uusia, erilaisia leikkejä ja harjoitella pitkäkestoisempia leikkejä.

Leikin kautta lapsella on mahdollisuus saada toimintamalleja ja eväitä tulevaisuuteen. Tämän vuoksi on tärkeää, että kasvattajat antavat esimerkkejä ja malleja erilaisista leikeistä. Kasvattajan rooli leikin tukijana vaihtelee lasten tarpeiden mukaan. Usein pienemmät lapset tarvitsevat enemmän aikuisen mallittamista kuin isot. Kasvattaja voi rikastuttaa leikkiä pohtimalla yhdessä lasten kanssa, mitä missäkin leikissä voisi tapahtua, millaista vuorovaikutusta siinä voi olla ja mitä materiaaleja tarvitaan. Näin kasvattaja aktivoi lapsen mielikuvitusta sekä kannattelee ja auttaa leikkiä jatkumaan ja monipuolistumaan. Joskus riittää, että kasvattaja aloittaa leikin tai on mukana "sivuroolissa" ja sen tuen avulla lapset jatkavat leikkiä itseksensä.

Jotta monipuoliset leikit ja oppiminen mahdollistuvat, on leikki- ja oppimisympäristön oltava virikkeellinen, lasten tarpeiden mukainen ja riittävän rauhallinen. "Sukeltamalla" lasten maailmaan kasvattaja voi rakentaa ympäristöstä innostavan, joka houkuttelee lasta kokeilemaan erilaisia asioita. Tavaroiden ja välineiden tulee olla esillä ja helposti saatavilla. Kuvat auttavat lasta hahmottamaan paremmin ympäristöä ja tavaroiden paikkoja, siksi esimerkiksi lelukoreissa ja kaappien ovissa on hyvä olla kuva siitä, mitä se pitää sisällään. Kuvatuen avulla lasten on myös helpompi pitää tavarat oikeilla paikoillaan ja ympäristön siistinä. Rauhallisempi ympäristö saadaan jakamalla lapsia puuhiinsa eri tiloihin. Kasvattaja voi havaintojensa avulla muokata oppimisympäristöä ja materiaaleja lasten sen hetkisten tarpeiden mukaisiksi.

Toimivan leikki- ja oppimisympäristön avulla voidaan tarjota lapsille positiivisia oppimiskokemuksia. Myös kasvattaja rooli on merkittävä positiivisten kokemusten luomisessa. Toimintaa toteutetaan pienryhmissä, jotta pystytään takaamaan leikki- ja oppimisrauha. Pienryhmässä lapsi pystytään huomioimaan yksilöllisemmin, omien taitojensa mukaisesti. Leikit, tehtävät ja tavoitteet mietitään kunkin lapsen kykyjen mukaan. Kun lapsi onnistuu omissa tavoitteissaan, häntä keuhetaan ja onnistumisesta iloitaan. Näin lapsen itsetunto nousee ja ilo sekä motivaatio uuden oppimiseen säilyvät.

Kannustamisen ja positiivisen palautteen lisäksi lapsen oppimista tuetaan selkeillä, riittävän lyhyillä ohjeilla. Ohjeiden antamisen tukena voi olla myös kuvia ja tukiviittomia sekä erilaisia käytännön malleja. Lähtökohtana on että oppiminen tapahtuisi lapselle mieluisen tekemisen kautta ja siksi lapsista lähtevät aiheet pyritään integroimaan toimintaan ja opitaan uutta niiden kautta. Tämän myötä motivaatio ja kiinnostus kasvaa.

Keskeinen tavoite kaikessa oppimisessa on auttaa lasta tekemään itse ja olemaan omatoiminen. Lasta kannustetaan tekemään omia päätöksiä ja valintoja sekä hakeutumaan häntä itseään kiinnostavien toimintojen pariin. Esiopetuksessa kannustamme lapsia osallistumaan kaikenlaiseen toimintaan ja yrittämään haasteellisempiäkin asioita. Koulun aloittaminen on lapselle helpompaa, kun hän on tottunut osallistumaan ja harjoitellut jo esiopetuksessa uusia asioita. Usein arkuus ja vastahakoisuus muuttuvat iloksi, kun lapsi voittaa jännityksensä, oppii uuden taidon ja huomaa pärjäävänsä siinä kuin muutkin. Näin mahdollistetaan kasvaminen omatoimiseksi, hyvän itsetunnon omaavaksi oppijaksi.

4.5 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Uskontokasvatus päivähoitossa ei ole sisällöltään ainoastaan uskonnollista. Kasvatukseen kuuluu oleellisesti kokemusten, elämysten, arvojen ja asenteiden välillinen liittäminen uskonnolliseen kehitykseen. Eettistä kasvatusta tapahtuu meillä päivittäisessä arjessa koko ajan. Lasten kanssa pohdimme ja keskustelemme päivittäin mm. oikeasta ja väärästä, suvaitsevaisuudesta ja toisten huomioimisesta. Uskontokasvatus puolestaan tarkoittaa sitä, että tutustumme uskontoon liittyviin asioihin ja juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Ryhmässä voimme tehdä retkiä kirkkoon esim. pääsiäisen ja joulun aikaan. Lisäksi lähiseurakunta voi pyydettyä tulla pitämään pyhäkouluu päiväkodillemme.

Lapsen omaan uskontoon tai katsomukseen liittyviin perinteisiin ja tapoihin perehdytään keskustelemalla perheen kanssa. Keskusteluissa on tärkeää selventää perheelle, millaista uskontokasvatus päiväkodissa on ja miten erilaisia kirkollisia tapahtumia vietetään. Vanhempien toiveet liittyen esimerkiksi lapsen ruokavalioon tai osallistumiseen erilaisiin uskon-

tokasvatustilanteisiin huomioidaan. Tarvittaessa lapselle järjestetään muuta toimintaa esimerkiksi pyhäkoulutuokioiden tai kirkkoretkien ajaksi.

4.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

4.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen edistämistä ja tukemista sekä oppimisvaikeuksien ennalta ehkäisemistä. Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen lapsen vahvuudet ja kehitystarpeet. Lähtökohtana on kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatuksen perusta. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa jaotellaan kasvun ja oppimisen yleiseksi tueksi, tehostetuksi tai erityiseksi tueksi, jotka muodostavat asteittain vahventuvat tukirakenteet.

Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista arvioidaan ja havainnoidaan jatkuvasti. Näin mahdollistetaan, että lasten vahvuudet, kiinnostuksenkohteet ja tarpeet huomataan riittävän ajoissa ja ehkäistään vaikeuksien lisääntyminen ja kasaantuminen. Havainnointia tehdään päivittäisissä tilanteissa. Havainnoinnin lisäksi tärkeä osa lapsen tuen tarpeiden kartoittamisessa on vanhempien ja päiväkodin henkilöstön yhteistyöllä. Yhteisten havaintojen tarkastelu on pohjana tarvittavan tuen suunnittelussa. Lisäksi vanhempien luvalla havaintoja voidaan kysyä myös esim. lastenneuvolasta.

Tuen suunnittelu toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa ja tarvittaessa moni ammatillisena yhteistyönä. Moni ammatilliseen työryhmään voi esimerkiksi kuulua konsultoiva erityislastentarhanopettaja eli kelto, neuvolan työntekijä, puhe- toiminta- tai fysioterapeutti tai joku muu lapsen asioiden parissa työskentelevä henkilö. Lisäksi tehostetumpaa tukea suunniteltaessa mukana on myös päiväkodin johtaja. Lasta autetaan erilaisin tukimuodoin, jotka riippuvat vaikeuksien laadusta ja laajuudesta. Tuen suunnittelussa huomioidaan, että suunnitelma on joustava, riittävän pitkäjänteinen sekä tuen tarpeen mukaan muuttuva. Tuen järjestämisessä huomiota kiinnitetään toiminnan toteuttamiseen ja oppimisympäristöön liittyviin tekijöihin.

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on vaikuttaa oppimisympäristöön siten, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja oppia yhteisessä ympäristössä. Lapsen tulee voida osallistua toimintaan osana muuta ryhmää. Kasvattajan tehtävänä on tukea lapsen tasa-vertaista osallistumista ryhmän toimintaan. Kun lapsen tuen tarve havaitaan, kasvatushenkilöstö kiinnittää huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Samalla arvioidaan varhaiskasvatuksessa käytettäviä menetelmiä sekä muokataan oppimisympäristöä lapsen kasvua ja kehitystä tukeväksi.

Erilaisia ryhmissä toteutettavia lasta tukevia keinoja ovat muun muassa päivä- ja viikkojärjestyksen strukturointi, pienryhmätoiminnan lisääminen sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot, esimerkiksi erilaiset kuvat, ilmeet, eleet ja tukiviittomat. Lisäksi ryhmässä voidaan miettiä kullekin lapselle sopivat ja nimetyt ruokailu- ja lepopaikat sekä ennakoitua toimintaa mahdollisimman paljon. Oppimisympäristössä kiinnitetään huomiota mm. virikkeellisyteen, järjestelmällisyyteen ja siihen, että rauhallisia tiloja on riittävästi. Tukimuotoja määriteltäessä huomioidaan aina kunkin lapsen yksilölliset tarpeet.

Esiopetusvuoden syksyllä, edellä mainittujen tukitoimien lisäksi, arvioidaan tarvitseeko lapsi kouluvalmiusarviota tai Sujuvasti kouluun prosessia. Sujuvasti kouluun prosessin kautta koordinoidaan lasten kouluvalmiusarvioihin ohjautumista ja koulun aloitukseen liittyvää tehostettua lapsikohtaista tuen suunnittelua. Päiväkodissa tehtävässä arvioinnissa käytetään hyväksi edellisen päivähoitopaikan havaintoja, vanhempien kanssa käytyjä keskusteluja, konsultoivan erityislastentarhanopettajan eli kelton ja resurssierityislastentarhanopettajan eli relton näkemyksiä sekä terapia-, neuvola- yms. henkilökunnalta saatua tietoa. Teemme myös Esikoulusta-kouluun eli Esko-havainnointilomakkeen avulla arviointia lapsen valmiuksista, ja mahdollista tuen ja/tai lisätukimusten tarpeista. Jos lapsi tarvitsee erityistä tukea esiopetusvuoden aikana, sen saaminen turvataan hyvin suunnitelluilla ryhmäajoilla, vertaistuellalla, aikuisten suunnitelmallisella "sijoittumisella" ja toiminnalla sekä tarvittaessa yksilöllistetyillä tehtävillä. Esikoulusta Kouluun eli Esko tiedonsiirto on tärkeässä roolissa päiväkodin ja koulun yhteistyösuhteissa keväällä ennen koulun aloitusta.

4.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurisilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi säilyttäen samalla oma kulttuuriperimänsä. Varhaiskasvatuksessa huomioimme monikulttuuriset perheet kunnioittamalla heidän taustaansa ja tapojansa. Keskustelemalla perheiden kanssa voimme selvittää heille suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteita ja periaatteita ja samalla kartoittaa perheen toiveita liittyen lapsen arkeen päiväkodissa. Tapaaminen näiden asioiden käsittelyyn on tärkeää järjestää heti lapsen aloittaessa päiväkodissa. Keskusteluissa käytetään tarvittaessa tulkkia, jotta vältetään väärinymmärryksiä.

Lapsen identiteettiä tuetaan päiväkodissamme tekemällä näkyväksi hänen kulttuurinsa sekä elämäntapansa ja arvostamalla niitä. Ryhmissä voidaan esimerkiksi askarrella jokaisen lapsen oman kotimaan lippu ja juhlistaa maan itsenäisyyspäivää. Tutkitaan yhdessä lasten kanssa kartalta missä kenenkin kotimaa sijaitsee ja järjestetään näyttelyitä, joissa eri maiden kulttuureihin liittyviä esineitä on esillä. Samoin lasten kulttuuriin tai uskontoon liittyvät ruokavaliot tai pukeutuminen huomioidaan. Kasvattajien on hyvä opetella lapsen omalla äidinkielellä joitakin tuttuja ilmaisuja, esim. tervehdykset ja muut arkeen liittyvät sanat. Niiden käyttäminen helpottaa etenkin päiväkodin aloitusvaiheessa lapsen sopeutumista.

Päiväkodissamme korostamme oman äidinkielen käyttämistä ja säilyttämistä. Kun oma äidinkieli on vahva, se luo pohjaa toimivalle kaksikielisyydelle. Myös vanhemmille kerrotaan lapsen oman äidinkielen kehittämisen merkityksestä ja keinoista. Kasvattajat kiinnittävät arjessa huomiota oman puhetapansa selkeyteen ja monipuolisuuteen sekä asioiden riittävästi toistoon ja nimeämiseen tukeakseen lapsen suomen kielen oppimista. Puheen tukena

käytetään myös paljon kuvia, piirtämistä, ilmeitä ja eleitä. Pyritään näyttämään asioita konkreettisesti, jotta puheen ymmärrys lisääntyisi. Näiden lisäksi järjestetään pienryhmitäin S2-tuokioita (Suomi toisena kielenä), joissa leikkien, pelien, laulujen ja lorujen kautta opetellaan suomen kieltä. Tuokioilla käydään läpi samoihin teemoihin liittyvää sanastoa, jota käytetään muunkin ryhmän kanssa, esimerkiksi vuodenajat tai värit. Kasvattajat täyttävät havaintojensa pohjalta jokaisen lapsen henkilökohtaista S2-seurantalomaketta, jonka avulla arvioidaan kielen kehitystä.

4.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Varhaiskasvatuksessa yksi oppimisen lähtökohta on lapsen monimuotoinen elinympäristö, jonka tunteminen luo pohjaa laajemmalle ymmärrykselle ympäröivästä maailmasta. Lapsi suhtautuu myönteisesti omaan elinympäristöön ja luontoon, kun hän kokee sen kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi. Martinlaaksossa on paljon monipuolista luontoa ja ulkoilu-alueita lähellä, joihin voidaan tutustua jo pienestä pitäen. Päiväkodissamme toteutetaan säännöllisesti metsä/puistoretkiä ja niihin varataan riittävästi aikaa. Retkillä seurataan luonnossa tapahtuvia muutoksia vuodenaikojen vaihtuessa ja tehdään toiminnallisia oppimis- ja tutkimistehtäviä. Retkiltä voidaan kerätä yhdessä "tuomisia" (mm. katkenneita oksia, heiniä, lehtiä, varpuja, kiviä) päiväkotiin, joita voi tutkia yhdessä ja keskustella retkestä.

Isommat lapset voivat käyttää tutkimisessa erilaisia apuvälineitä, esimerkiksi luuppeja tai viivoittimia. Myös vapaa leikki metsässä on oleellinen osa retkiä.

Esiopetuksessa pyrimme käymään metsäretkellä viikoittain. Retket ovat esiopetuksessa paitsi elämyksellisiä, myös hyviä oppimistilanteita. Tutustumme ja opimme nimeämään esim. marjoja ja puita, teemme maatumiskokeita, etsimme ja nimeämme ötököitä ja opimme matemaattisia peruskäsitteitä luonnonmateriaalien avulla. Myös erilaiset suunnitukset ja tehtävärastit ovat suosittuja ja niiden avulla voidaan metsäretkellä opetella leikinomaisesti esim. kirjaintunnistusta. Luontoa kunnioittava ja säästävä asenne on tärkeä ja

olennainen osa esiopetuksen metsäretkiä – esim. eläimiä tai niiden pesiä ei vahingoiteta, roskat viedään mennessä roskiin ja oksia ei taiteta elävästä puusta.

Lapsia ohjataan ympäristövastuulliseen toimintaan päivittäin opastamalla heitä mm. roskien ja jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen. Esimerkiksi kierrättämällä maitotölkit, jotka viedään yhdessä kartonkikeräykseen. Tai käsienpesutilanteissa, joissa voidaan keskustella veden ja käsipyyhepaperin säästämistä. Näissä kasvattaja toimii tärkeänä mallina. Ryhmissä pohditaan yhdessä miten luontoa voidaan suojella ja millaisilla valinnoilla edistetään kestävä kehitystä. Lisäksi hyödynnetään kierrätysmateriaaleja askarteluissa ja kerätään myös metsästä materiaalia.

4.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

4.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Päiväkodissämme toimii kaksi esiopetusryhmää. Esiopetusta järjestetään virallisina esiopetuspäivinä klo 8.30–12.30 välillä. Ryhmien yhteiset tavoitteet ja toimintaperiaatteet sovi-taan syksyisin, kun toiminta on käynnistynyt ja kasvattajille on muodostunut kuva ryhmien toimivuudesta ja tarpeista. Esiopetuksen sisältö pohjautuu valtakunnalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Suunnitelmaa sovelletaan lasten erilaisten tarpeiden mukaiseksi ot-taen huomioon heidän erilaiset oppimistyylinsä ja monikulttuuristen lasten suomen kielen oppimisen mukanaan tuomat vaatimukset. Käytämme paljon eri aistikanavien kautta ta-pahtuvaa opetusta ja esimerkiksi kuvia ja tukiviittomia ymmärtämisen tukena. Oppimisen ja muistiin painamisen apuna toimivat hyvin motivoivat, ohjatut ja tarpeeksi usein toistet-tavat laulut, lorut, leikit ja pelit.

Toimimme esiopetuksessa suurimmaksi osaksi pienryhmissä, jotka vahvistavat lasten yh-teistyö ja – leikkitaitoja, ja pystymme näin paremmin huomioimaan lapsen tuen tarpeen tehtävissä ja leikeissä. Lisäksi lapset saavat pienryhmissä paremman työ- ja leikkirauhan, ja toiminnasta tulee pitkäjänteisempää. Päivittäin on myös koko ryhmän tilanteita, jolloin lapset saavat kokemuksen siitä, millaista on työskennellä isossa ryhmässä, oppivat odot-tamaan vuoroaan ja rohkaistuvat toimimaan isommassa porukassa. Tasaisin väliajoin se-koittelemmme pareja ja pienryhmiä, jolloin lapset oppivat tuntemaan hyvin toisensa ja työskentelemään kaikenlaisten kavereiden kanssa, eivätkä esim. tytöt ja pojat eriydy omiksi ryhmikseen, tietynlaisiin stereotyyppisiin toimintoihin. Sosiaaliset taidot kehittyvät vuoro-vaikutuksessa erilaisten kavereiden kanssa ja hyvät sosiaaliset taidot auttavat muiden asi-oiden oppimista.

Fyysinen oppimisympäristö on avoin, oppimaan ja tekemään houkutteleva. Sitä rikastutetaan ja varioidaan tarpeen mukaan vuoden varrella. Tavarat on lasten näkyvillä ja saatavilla, ja ne pidetään hyvässä järjestyksessä, jotta ne on aina helppo löytää ja laittaa takaisin pai-

koilleen. Psyykinen oppimisympäristö pyritään pitämään rentona, kannustavana ja "huumorilla höystettynä". Lapsille annetaan paljon positiivista palautetta, ja itse tekemiseen ja vaikeidenkin asioiden yrittämiseen kannustetaan. Ei haittaa vaikka ei aina onnistu, tai tulee tehtyä virheitä - ne käydään läpi ja mietitään yhdessä mitä voisi seuraavalla kerralla tehdä, jotta onnistuisi. Sanallisen ohjauksen apuna käytämme konkreettista mallittamista, nopean piirtämisen menetelmää, kuvia ja viittomia. Lasta kehdutaan ja kiitetään herkästi, jotta hänellä säilyisi oppimisen rohkeus ja ilo sekä positiivinen käsitys itsestä oppijana ja ihmisenä.

Esiopetus on suunniteltua ja valmisteltua, monipuolista toimintaa ja opetusta, jossa lapsen leikkitaidot, tunne-elämä, monet tiedot ja taidot kehittyvät. Lapset saavat toteuttaa itseään leikeissä ja ohjatussa toiminnassa (ideat ja mielikuvitus) ja kokea löytämisen ja oivaltamisen iloa niin sisä- kuin ulkotoiminnassa. Lapsen luontaista uteliaisuutta ja ihmettelyä käytetään hyväksi oppimistilanteissa, ja mahdollisuuksien mukaan lasten mielenkiinnonkohteiden kautta/avulla käydään läpi opittavia asioita. Opetus on useimmiten käytännön tekemisen ja konkreettisen kokemisen kautta oppimista.

Monikulttuuristen, suomea vasta opettelevien lasten kanssa kiinnitämme erityistä huomiota puheen selkeyteen, asioiden ja esineiden nimeämiseen, ymmärtämisen varmistamiseen, ja kuvien ja konkreettisen näyttämisen käyttöön sanojen tukena. On tärkeää, että tieto lapsen taustasta, osaamisesta, tuen tarpeesta ja perheen toiveista esimerkiksi uskontokasvatuksen suhteen siirtyy päivähoidosta esiopetusryhmään. Huolellisesti täytetty S2-lomake auttaa osaltaan asiaa. S2-opetus tapahtuu pääosin muun päiväkodin esiopetuksen sisällä. Esimerkiksi opetellaan käsitteitä ja sanoja, samalla kun käydään asioita ennalta mietittyjen tavoitteiden mukaisesti. Sama ohje voidaan antaa eri lapsille eritavoin, esim. henkilökohtaisesti ryhmä ohjeen sijaan, eri aistikanavien kautta, selkokielellä, tarkistaen perille menoa, toistaen ja konkretisoiden. Varsinaisia S2-tuokioita pidämme pienryhmille n. kerran viikossa.

4.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on perusopetuslain alaista toimintaa. Vantaalla varhaiskasvatuksen tulosalue järjestää valmistavaa opetusta niille esiopetusikäisille maahanmuuttaja taustaisille lapsille, joiden suomenkielen taito ei riitä esiopetusryhmässä opiskelemiseen. Valmistava opetus on integroitu muuhun esiopetukseen. Valmistavaan opetukseen kuuluva 5. tunti järjestetään perheen kanssa sovitus joko ennen ja/tai jälkeen esiopetuksen.

Valmistavaa opetusta järjestetään siinä esiopetusryhmässä, missä valmistavan opetukseen osallistuva lapsi on. Valmistavan opetuksen aika suunnitellaan joka vuosi erikseen, ryhmän mahdollisuuksien ja ko. lapsen hoitoajan mukaan. Valmistavaa opetusta annetaan tilanteen mukaan joko yksilöllisesti tai pienryhmässä. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma perustuu S2-opetuksen materiaaliin ja yleiseen Esiopetussuunnitelmaan. Jokaiselle valmistavan opetuksen lapselle tehdään oma henkilökohtainen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, jonka laatimiseen käytämme apuna kieli- ja kulttuurikoordinaattorin asiantuntemusta. Valmistava opetus on useimmiten tavoitteiltaan ja etenemisnopeudeltaan hyvin yksilöllistä, riippuen lapsen kielitaitotasosta ja kielen omaksumisnopeudesta. Opetusmenetelmät ovat pitkälti samoja kuin esiopetuksessa, vaihdellen konkreettisesta tekemisestä, lukemisesta ja peleistä kirjallisiin tehtäviin.

5 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Hyvinvointityö on osa jokapäiväistä arkeamme ja sen toteuttaminen kuuluu koko päiväkodin henkilökunnalle. Lapsilähtöinen, lasta kuunteleva ja kunnioittava lähestymistapa on toiminnan lähtökohta. Tavoitteena on, että jokainen lapsi tuntee olonsa päivähoitossa turvalliseksi ja tuntee olevansa hyväksytty ja tärkeä jäsen ryhmässään. Tämä mahdollistetaan esimerkiksi miettimällä yhdessä lasten kanssa ryhmässä hyväksytyjä toimintatapoja sekä huomioidaan lasten toiveita toimintaa suunniteltaessa. Hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevä näkökulma, jolloin lasten havainnointi ja varhainen puuttuminen ja -tuki ovat tärkeä osa työtämme. Hyvinvointityön ja oppilashuollon tavoitteena on luoda päiväkotiin terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö.

Kasvattajina toimimme aina tiiviissä yhteistyössä vanhempien kanssa, toimiva kasvatuskumppanuus on yksi keskeinen työväline. Pyrimme perheiden kanssa avoimeen vuorovaikutukseen ja tiedotamme aktiivisesti päiväkodin ja ryhmän asioista sekä tarjoamme mahdollisuuden osallistua päiväkodin toimintaan. Selkeät rakenteet ja suunnittelu tukevat hyvinvointityötä. Kasvattajatiimin keskinäinen vuorovaikutus on tärkeässä roolissa ja yhteisistä sopimuksista sekä toimintatavoista tulee kaikkien pitää kiinni.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa hyvinvointityötä. Oppilashuolto on lasten kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista. Lasten kehitystä ja oppimista seurataan henkilökohtaisen Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman LEOPS:n, Esiopetuksesta Kouluun eli EsKo-prosessin, Suomi toisena kielenä eli S2-seurannan ja yhteistyökumppaneiden (vanhemmat, kelto, terapeutit, sairaala, neuvola ym.) ja tiimin työntekijöiden havaintojen pohjalta. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran syksyllä ja kerran keväällä. Syksyn palaveriin osallistuu esiopetusryhmän lastentarhanopettajat, neuvolan terveydenhoitaja, päiväkodin johtaja, kelto ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Syksyn OHR:n kokoonkutsujana toimii päiväkodinjohtaja. Kevään OHR:n kutsuu koolle lähikoulun rehtori ja siihen osallistuu esiopetusryhmän opettajat, päiväkodin johtaja, kelto, rehtori, koulun laaja-alainen erityisopettaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja ja koulukuraattori. Kevään OHR kokouksessa käydään läpi kaikki esiopetuksessa olleet lapset ja annetaan Esko-tiedonsiirrot koululle. Pyrimme pitämään OHR:n erikseen kummallekin ryhmälle ja varaamaan siihen riittävästi aikaa, jotta kaikkien lasten asioiden läpikäymiseen jäisi riittävästi aikaa.

Oppilashuolto toteutuu epävirallisemmin pitkin esikouluvuotta eri yhteistyötahojen kanssa lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Olemme esimerkiksi mukana lasten kouluvalmiusarviota tehtäessä sairaalan kokouksissa ja annamme taustatietoa kouluvalmiutta arvioiville psykologeille. Lastensuojelu, puheterapeutit ja toimintaterapeutit ovat myös tärkeitä yhteistyökumppaneitamme. Oppilashuollon koordinaattorimme ovat kelto ja päiväkodinjohtaja.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Turvallisen hoidon, kasvatuksen ja oppimisen tuen organisointi on vahvasti yhteisöllinen prosessi, jossa keskeisesti ovat mukana lasten vertaisryhmä, kasvattajayhteisö ja vanhemmat. Toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen, kehittämiseen ja arviointiin tarvitaan toimintaa kannatteleva rakenne, jonka osilla on oma tarkoituksensa.

Tähän rakenteeseen kuuluu päiväkodissamme joka toinen viikko kokoontuva edustuksellinen tiimi, johon osallistuu kustakin lapsiryhmästä vähintään yksi edustaja ja päiväkodin johtaja. Edustuksellisessa tiimissä käydään läpi koko päiväkotia koskevia asioita sekä johtajatiimistä mahdollisesti esiin nousevia aiheita. Toinen toimintaa keskeisesti kannatteleva rakenne on jokaisen ryhmän oma tiimi-palaveri, joka pidetään viikoittain. Tiimipalaveri koetaan parhaimmillaan hyvää työilmapiiriä ylläpitäväksi tapaamiseksi ja yhteisten ideoiden jakamispaikaksi. Tiimipalaverissa on myös tarkoituksena suunnitella ryhmän toimintaa sekä puhua lasten kuulumisista. Säännöllisyys palaverioiden järjestämisessä on ehdottoman tärkeää. Näin varmistetaan, että kaikki työntekijät ovat ajan tasalla sovituista asioista. Lisäksi päiväkodissamme kokoontuu keskimäärin kerran kuussa pedagoginen tiimi, jossa on paikalla päiväkodin johtaja, resurssi erityislastentarhanopettaja sekä edustaja jokaisesta tiimistä. Pedagogisessa tiimissä käsitellään ennalta sovittua, tarpeelliseksi koettua, aihetta, johon kukin tiimiin osallistuja on perehtynyt etukäteen. Tiimissä kootaan ajatuksia, mielipiteitä ja mahdollisia työmenetelmiä yhteen.

Mielestämme jatkuva työn ja toimintamme arviointi ja sen perusteella kehittäminen on varhaiskasvatustyön perusta. Lasten ja lapsiryhmien tarpeet vaihtelevat ja muuttuvat, joten toimintaa on mielestämme jatkuvasti arvioitava. Suunnittelutyön lähtökohtana pidämme arviointia, sen pohtimista mitä juuri nämä lapset nyt tarvitsevat. Lasten kanssa keskustelemalla saamme paljon arvokasta tietoa heidän näkemyksistään toiminnasta ja ideoita sen kehittämiseen.

Arviointia suoritetaan viikoittain tiimien suunnittelupalavereissa ryhmän toimintaa suunniteltaessa, yhteisissä talon palavereissa, ja vähintään puolivuosittain koko työyhteisön yhteisessä toiminnan arviointi palaverissa. Päivittäisissä kohtaamisissa vanhempien kanssa esimerkiksi hakutilanteissa arvioimme yhdessä päivän kulkua ja erilaisten toimintojen onnistumista. Vanhempien arviointia toiminnastamme kysellään myös mielipidekyselyillä ja osana lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä.

7 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

7.1 Yhteistyötahot

Laadukas varhaiskasvatus on monimuotoista toimintaa, joka edellyttää eri tahojen yhteistyötä. Yhteistyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on mahdollisimman varhainen puuttuminen riskitilanteissa.

7.1.1 Lasten kehitystä, kasvatusta ja vanhemmuutta tukevat kumppanit

Päivähoidon työntekijöiden keskeinen yhteistyökumppani on konsultoiva erityislastentarhanopettaja (kelto), joka käy säännöllisesti kaikissa ryhmissä. Keltolta kasvattajat voivat saada erilaista tukea työhönsä: vinkkejä arjen sujumiseen tai ohjeita kasvun ja oppimisen tukemiseen. Jos jostain lapsesta on noussut huolenaiheita esiin, kelto on yleensä mukana työstämässä lapsen asioita yhdessä perheen ja päivähoidon työntekijöiden kanssa.

Toinen tärkeä yhteistyökumppani on neuvola. Vanhempien luvalla voidaan tarvittaessa olla yhteydessä neuvolaan lapsen tilanteen kokonaiskuvan tarkentamiseksi. Lapsen täyttäessä neljä vuotta, päiväkodissa täytetään yhdessä perheen kanssa, heidän suostumuksellaan, neuvolaan Hyve-mallin mukainen koonti yhdessä käydyistä varhaiskasvatuskeskusteluista. Näin neuvola voi hyödyntää tietoja neljävuotistarkastuksessa. Tarkastuksen jälkeen neuvola lähettää koonnin omilla täydennyksillään takaisin päiväkodille.

Vanhempia voidaan tarvittaessa ohjata ottamaan yhteyttä esim. puhe- tai toimintaterapeuttiin, psykologiin, lastensuojeluun tai perheneuvolaan. Vanhempien luvalla päiväkodista ollaan yhteydessä myös näihin ammattilaisiin ja heidän kanssaan järjestetään yhteisiä tapaamisia sekä kootaan yhteisiä tavoitteita ja toimintatapoja lapsen parhaan mahdollisen kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Joskus päiväkodista ollaan yhteydessä yhteistyökumppaneihin konsultoimalla heitä nimettömästi.

Kieli- ja kulttuurikoordinaattori on myös yksi päiväkodin kasvattajien yhteistyökumppani. Hänen toimenkuvaansa kuuluu tukea lapsiryhmiä monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa sekä arvioida suomea toisena kielenään puhuvien lasten suomen kielen taso. Lisäksi päiväkotimme tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat alueen kirjasto ja seurakunta sekä Vantaan erilaiset kulttuuri- ja liikuntapalvelut. Kirjastoon ja seurakunnan järjestämiin kirkkohetkiin tehdään lapsiryhmien kanssa retkiä säännöllisesti. Retkiä teatteriin tai muihin vastaaviin kulttuuripalveluiden järjestämiin tapahtumiin tehdään keskimäärin kaksi kertaa toimintakauden aikana.

7.1.2 Esiopetuksesta kouluun

Keväällä esiopettajamme kokoontuvat koulun väen kanssa EsKo-tiedonsiirtopalaverissa. Tässä palaverissa ovat läsnä koulun rehtori, kuraattori, erityisopettaja, S2- opettaja ja mahdollisuuksien mukaan jo tiedossa olevat tulevat 1. luokkien opettajat. Palaverissa koulu saa arvokasta tietoa, jota esiopetusryhmissä on vuoden aikana lapsista kerätty mm. EsKo- havainnointilomakkeen kautta. Tässä tilaisuudessa esiopettajamme luovuttavat vanhempien suostumuksella EsKo -tiedonsiirtolomakkeet koulun käyttöön. Näistä tiedoista on apua mm. koululla luokkia muodostettaessa. Syksyisin yksikkömme esiopettajat ja koulun 1. luokan opettajat kokoontuvat arvioimaan uusien koululaisten koulunaloituksen sujumista. Perusopetuksen kanssa tehtävä yhteistyö koostuu siis syksyn ja kevään (Esko) tiedonsiirtopalavereista, kevään oppilashuolto-palaverista (OHR), mahdollisuuksien mukaan yhteisistä oppitunneista ja aina tarpeen mukaan sovittavista epävirallisimmista keskusteluista. Erityisopettajien, terveydenhoitajan ja koulupsykologin kanssa käymme vuoden mittaan keskusteluja kouluun menevistä lapsista, painottuen kuitenkin niihin lapsiin, joilla on erityisen tuen tarvetta.

Yksiköllämme on nyt jo kolmatta vuotta esiopetusryhmä Martinlaakson koulun tiloissa. Tämä on ollut helppo ja luonteva väylä lisätä yhteistyötä päiväkodin ja koulun välillä. Esiopetustilamme koululla sijaitsee aivan ykkösluokkien läheisyydessä, joten vuoropuhelua koulun opettajien ja yksikkömme esiopettajien välillä on päivittäin. Tämä on helpottanut tiedonsiirtoa ja konsultointia yhteisten lastemme asioissa. Olemme kokeneet tämän tiiviin yhteistyön koulun kanssa erittäin antoisaksi ja yksikkömme lapsia hyödyttäväksi.

"Kun kasvaa ihmiseksi
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola
ja onko muovivaahtoa
sen hurjan härän kuola.

Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella,
täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa maailmassa
täytyy asua.

Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain
joka muuttaa maailmaa."

(Ilpo Tiihonen: Antero Vipuliini ja talkatakki)

Vantaa

Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Laajavuoren varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Laajavuoren päiväkoti
Laajavuorenrinne 5, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4756

Martintuvan päiväkoti
Laajaniitynkuja 5 A C, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4016

Martinkeskuksen tila
Laajaniityntie 2, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4744

Esiopetusryhmä Esikot Martinlaakson koululla
Martinlaaksonpolku 4, 01620 Vantaa, p. 09 8393 4042